

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:					
Dział 1. Kształt i ruchy Ziemi					
1. Kształt Ziemi. Siatka geograficzna i kartograficzna	<ul style="list-style-type: none"> • podać nazwę kształtu Ziemi; • opisać siatkę geograficzną i kartograficzną. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić dowód na kulistość Ziemi; • wskazać elementy siatki geograficznej na globusie i kartograficznej na mapie. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić dowody na kulistość Ziemi; • wymienić cechy południków i równoleżników. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić jeden z dowodów na kulistość Ziemi; • określić, z czego wynikają różnice w kształtach siatek kartograficznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczynę różnicy w długości promienia równikowego i biegunowego; • wytłumaczyć, co to jest geoida.
2. Długość geograficzna	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie półkule, wschodnią i zachodnią; • wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, południk zerowy i 180°. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować pojęcia: bieguny, południk zerowy i 180°; • wymienić cechy długości geograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, południk zerowy i 180°; • odczytać wartości długości geograficznej z map o różnych skalach; • wskazać półkulę dla danej długości geograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować długość geograficzną; • na podstawie wartości długości geograficznej znaleźć odpowiedni południk na mapach w różnych skalach. 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytać z mapy wartości długości geograficznej z dokładnością do minut; • omówić znaczenie południka zerowego i 180°.
3. Szerokość geograficzna	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie półkule, północną i południową; • wskazać na globusie i mapie świata: równik, zwrotniki i koła podbiegunowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować pojęcia: równik, zwrotniki i koła podbiegunowe; • wymienić cechy szerokości geograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na globusie i mapie świata: równik, zwrotniki i koła podbiegunowe; • odczytać wartości szerokości geograficznej z map o różnych skalach; • wskazać półkulę dla danej szerokości geograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować szerokość geograficzną; • na podstawie wartości szerokości geograficznej znaleźć odpowiedni równoleżnik na mapach w różnych skalach. 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytać z mapy wartości szerokości geograficznej z dokładnością do minut; • omówić pochodzenie nazw charakterystycznych równoleżników.
4. Określanie położenia w praktyce	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić współrzędne geograficzne; • nazwać główne kierunki geograficzne. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać, z których linii siatki odczytujemy długość i szerokość geograficzną; • wskazać na mapie główne kierunki geograficzne. 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytać współrzędne geograficzne punktu na mapie; • wskazać punkty skrajne różnych obiektów geograficznych; • wskazać, kiedy używamy GPS. 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie podanych współrzędnych geograficznych odszukać punkt na mapach w różnych skalach; • określić współrzędne geograficzne punktów skrajnych różnych obiektów; • skorzystać z GPS. 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytać położenie obszaru; • obliczyć jego rozciągłość południkową i równoleżnikową; • omówić zastosowanie GPS.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
5. Ziemia we Wszechświecie	<ul style="list-style-type: none"> określić położenie Ziemi we Wszechświecie, podając nazwę Galaktyki i Układu. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić elementy Układu Słonecznego; podać kolejność planet w Układzie Słonecznym. 	<ul style="list-style-type: none"> określić dzisiejsze poglądy na położenie Ziemi w Układzie Słonecznym; podać cechy planet i gwiazd. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić teorię geocentryczną; omówić teorię heliocentryczną. 	<ul style="list-style-type: none"> porównać teorię geocentryczną i heliocentryczną.
6. Ruch obrotowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> demonstrować, używając globusa lub tellurium, ruch obrotowy Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy ruchu obrotowego Ziemi; wskazać kierunek ruchu i zmianę czasu, jaka w związku z nim następuje. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić cechy ruchu obrotowego Ziemi; ze zrozumieniem używać pojęć związanych z pozorną wędrówką Słońca po niebie. 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować pojęcia związane z pozorną wędrówką Słońca po niebie. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić konsekwencje ruchu obrotowego Ziemi dla roślin, zwierząt i człowieka.
7. Czas na Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> wskazać występowanie różnic czasu słonecznego jako konsekwencji ruchu obrotowego Ziemi; wskazać zależność czasu słonecznego od położenia na konkretnym południku. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić rodzaje czasów; korzystając z mapy stref czasowych, odczytać godzinę we wskazanych miejscach na Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> określić strefy czasowe, w których znajduje się Polska; określić różnicę czasu na wschód i na zachód od Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić potrzebę wprowadzenia czasu strefowego i urzędowego. 	<ul style="list-style-type: none"> obliczyć różnicę czasu słonecznego dla dowolnych punktów na Ziemi.
8. Ruch obiegowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> zademonstrować, używając globusa lub tellurium ruch obiegowy Ziemi; określić ramy czasowe astronomicznych pór roku. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy ruchu obiegowego Ziemi; używać pojęcia związane z ruchem obiegowym Ziemi; wymienić astronomiczne pory roku jako następstwo ruchu obiegowego Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić daty przesileni; wskazać zależności między dniami przesileni a porami roku. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić konsekwencje zmiany oświetlenia Ziemi; przeanalizować wysokość Słońca nad horyzontem w różnych porach roku w najbliższym otoczeniu.
9. Strefy oświetlenia Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> wymienić strefy oświetlenia Ziemi; wskazać ich zasięg na mapie, globusie. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić rejon występowania poszczególnych stref oświetlenia Ziemi; wymienić krainy geograficzne należące do danej strefy. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy poszczególnych stref oświetlenia Ziemi; wskazać krainy geograficzne należące do danej strefy. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić różnice wynikające z różnego oświetlenia Ziemi w poszczególnych strefach; wskazać konsekwencje przyrodnicze różnego oświetlenia terenu w różnych strefach. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami oświetlenia, strefowym różnicowaniem klimatu i krajobrazów na Ziemi.
10. Podsumowanie działu					

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Temat lekcji	Uczeń potrafi:				
Dział 2. Geografia Europy					
11. Europa na mapie fizycznej	<ul style="list-style-type: none"> • podać wielkość powierzchni Europy; • wymienić i krótko opisać najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Europy – duże zróżnicowanie ukształtowania powierzchni, silne rozwinięcie linii brzegowej, dominację obszarów nizinnych oraz położenie na umiarkowanych szerokościach geograficznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie i nazwać główne morza i ocean otaczające Europę; • określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie i nazwać największe wyspy i półwyspy Europy; • wskazać i nazwać skrajne punkty na mapie Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować typy wybrzeży występujące w Europie i wskazać ich przykłady na mapie; • wskazać na mapie i podać nazwy obiektów geograficznych, wzdłuż których przebiega umowna granica między Europą i Azją. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie główne pasma górskie i podać ich najwyższe szczyty; • scharakteryzować środowisko geograficzne dowolnej części Europy, korzystając z mapy fizycznogeograficznej.
12. Europa na mapie politycznej	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie politycznej państwa Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady państw niepodległych, terytoriów zależnych oraz państw nieuznawanych na arenie międzynarodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać stolice państw Europy; • wskazać na mapie regiony geopolityczne i podać przykłady państw do nich należących. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić historyczne procesy mające wpływ na współczesny obraz polityczny Europy: wojny, kolonializm. • podać przykłady konfliktów, które doprowadziły do powstania nowych państw w Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić historyczne uwarunkowania istniejącego podziału na Europę Zachodnią i Wschodnią. • ocenić trwałość granic w Europie.
13. Unia Europejska	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie państwa należące do Unii Europejskiej; • klasyfikować wskazane zjawiska zachodzące w krajach należących do Unii Europejskiej na społeczne i gospodarcze. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega integracja państw w ramach Unii Europejskiej; • na przykładzie Polski podać korzyści wynikające z integracji w ramach UE. 	<ul style="list-style-type: none"> • na wybranych przykładach ocenić korzyści i zagrożenia wynikające ze wspólnej polityki w ramach Unii Europejskiej (np. wspólna polityka rolna, wspólna waluta). 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić przykłady społecznych i gospodarczych przemian, które nastąpiły w krajach Unii Europejskiej, będących skutkiem integracji. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać kolejne etapy integracji Europejskiej od Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali po Unię Europejską w obecnym kształcie.
14. Trochę geologii – Islandia	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie tematycznej płyty litosfery i ich granice; • opisać położenie Islandii na granicach płyt litosfery. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zjawiska zachodzące wzdłuż grzbietu śródoceanicznego na oceanie Atlantyckim; • wyjaśnić znaczenie terminów: wulkanizm, trzęsienia ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić skutki, jakie dla mieszkańców Islandii wynikają z położenia na granicy płyt litosfery; • wyjaśnić znaczenie terminu gejer; • opisać mechanizm powstawania gejerów. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać związek między położeniem na granicy płyt litosfery a występowaniem wulkanów i trzęsień ziemi; • opisać powstawanie grzbietu śródoceanicznego i doliny ryftowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie mapy tematycznej wskazać inne miejsca w Europie położone na granicy płyt litosfery i opisać zależność między położeniem a występowaniem wulkanizmu i trzęsień ziemi.

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
<p>Temat lekcji</p> <p>15. Klimaty Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić czynniki, które wpływają na klimat Europy; wymienić strefy klimatyczne, w których położona jest Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> podać przykłady modyfikacji klimatu strefowego przez czynniki klimatotwórcze. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie orientacyjny zasięg stref klimatycznych; podać przykłady obszarów o klimacie astrefowym. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie Europy miejsca, w których przebieg granic stref klimatycznych został zmodyfikowany przez czynniki klimatotwórcze; wyjaśnić znaczenie czynników klimatotwórczych w tworzeniu klimatu. 	<ul style="list-style-type: none"> określić na podstawie mapy klimatycznej Europy strefę klimatyczną i cechy klimatu danego kraju Europy.
<ul style="list-style-type: none"> wymienić czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Europie; wymienić przykłady ludów zamieszkujących Europę; wyjaśnić przyczyny dużej imigracji do Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> podać przykłady świadczące o dużym zróżnicowaniu ludów Europy; wyjaśnić przyczyny starzenia się społeczeństwa Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny zróżnicowania ludów Europy; podać przykłady państw, na terenie których przebywa duża liczba imigrantów. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać sytuację demograficzną Europy; podać przykłady prorodzinnych rozwiązań w krajach europejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać sytuację demograficzną Europy; podać przykłady prorodzinnych rozwiązań w krajach europejskich.
<ul style="list-style-type: none"> na podstawie ilustracji porównać centra i przedmieścia Londynu i Paryża; przyporządkować główne funkcje do właściwych części wielkich metropolii (dzielnic centralnych i peryferyjnych). 	<ul style="list-style-type: none"> podać podstawowe cechy wielkich metropolii (np. duża liczba ludności, wysoka gęstość zaludnienia i zabudowy); wyjaśnić przyczyny szybkiego rozwoju Londynu i Paryża; podać przykłady atrakcji turystycznych Londynu i Paryża. 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie map porównać położenie i kierunki rozwoju przestrzennego Londynu i Paryża; scharakteryzować wybrane cechy demograficzne ludności Londynu i Paryża; wyjaśnić znaczenie transportu zbiorowego w funkcjonowaniu wielkich metropolii. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać przykłady cech różniących Londyn i Paryż; wymienić i ocenić pozytywne i negatywne aspekty zamieszkiwania w wielkiej metropolii. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcie rewitalizacji miast; określić przyczyny rewitalizacji miast lub ich fragmentów; na przykładzie Londynu zaprezentować pozytywne skutki rewitalizacji miast.
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym zajmuje się rolnictwo, wymienia produkty pochodzące z upraw roślin i chowu zwierząt; wskazać na mapie i opisać położenie w Europie Danii i Węgier. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać warunki naturalne, od których zależy rozwój rolnictwa; na podstawie klimatogramów porównać warunki klimatyczne w Danii i na Węgrzech. 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie map tematycznych porównać warunki naturalne panujące w Danii i na Węgrzech; opisać rolnictwo Danii i Węgier, uwzględniając główne uprawy i chów zwierząt oraz wydajność rolnictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> porównać cechy rolnictwa Danii i Węgier, uwzględniając zarówno warunki naturalne, uwarunkowania gospodarki, główne kierunki upraw i chowu oraz wydajność rolnictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać wybrane produkty lub potrawy pochodzące z Danii i Węgier i wyjaśnić ich związek z kierunkiem rozwoju rolnictwa w danym kraju.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
19. Produkcja energii w Europie	<ul style="list-style-type: none"> wymienić źródła energii; wskazać przykłady państw wykorzystujących określone źródła energii. 	<ul style="list-style-type: none"> określić odnawialność danego źródła energii; wskazać kraje Europy zasobne w surowce energetyczne. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić i uzasadnić, które kraje mają sprzyjające warunki przyrodnicze do rozwoju różnych form energetyki odnawialnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić czy struktura produkcji energii w danym kraju jest nowoczesna i przyjazna środowisku; wykazać związek między cechami środowiska przyrodniczego wybranego kraju Europy a wykorzystaniem różnych źródeł energii. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić perspektywę energetyczną wybranego kraju i całej Europy.
20. Nowoczesna gospodarka – Francja	<ul style="list-style-type: none"> podać przykłady nowoczesnych gałęzi przemysłu rozwiniętych we Francji; podać przykłady nowoczesnych usług rozwiniętych we Francji. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać strukturę zatrudnienia we Francji; podać przykłady produktów przemysłowych, które Francja eksportuje do innych krajów. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcie nowoczesne technologie; wymienić cechy nowoczesnego przemysłu na przykładzie przemysłu francuskiego; wymienić co najmniej trzy cechy nowoczesnej gospodarki Francji. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić rolę nowoczesnej energetyki w rozwoju gospodarczym Francji; ocenić rolę nowoczesnego transportu w rozwoju gospodarczym Francji. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie wydajności pracy w nowoczesnej gospodarce; przedstawić proces produkcji w nowoczesnych zakładach przemysłowych na przykładzie francuskich zakładów lotniczych.
21. Europa Południowa – turystyczny raj	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcie „turystyka”; wskazać na mapie europejskie państwa leżące nad Morzem Śródziemnym; wskazać na mapie półwyspy: Iberijski, Apeniński i Bałkański. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać główne walory środowiska przyrodniczego basenu Morza Śródziemnego; wyjaśnić różnice między turystyką masową, kwalifikowaną i agroturystyką; wyjaśnić różnice między turystyką krajoznawczą i wypoczynkową. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić cechy charakterystyczne rzeźby terenu i warunki klimatyczne w państwach basenu Morza Śródziemnego; ocenić klimat śródziemnomorski, pod kątem przydatności dla turystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować problemy społeczno-gospodarcze państw basenu Morza Śródziemnego. wymienić największe atrakcje antropogeniczne w krajach Europy Południowej i powiązać je z określonym rodzajem turystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> podać przykład państwa Europy Południowej, wskazując na zależność rozwoju turystyki od środowiska przyrodniczego; wskazać i uzasadnić kierunek przyszłego rozwoju branży turystycznej w krajach Europy Południowej.
22. Podsumowanie działu					

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 3. Sąsiedzi Polski					
23. Niemcy – przemiany przemysłu	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie ilustracji opisać wygląd zakładów przemysłowych w XIX w. oraz obecnie; podać przykłady gałęzi przemysłowych rozwijanych w Nadrenii Północnej-Westfalii w XIX w. oraz obecnie. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić przyczyny restrukturyzacji przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii; nazwać surowce naturalne, dzięki którym rozwinęły się pierwsze zakłady przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić trzy cechy niemieckiego przemysłu, dzięki którym ten sektor stał się podstawą niemieckiej gospodarki; porównać wpływ zakładów przemysłowych na środowisko przyrodnicze w Nadrenii Północnej-Westfalii dawniej i obecnie. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny zmian poziomu bezrobocia w Nadrenii Północnej-Westfalii w czasie trwania restrukturyzacji przemysłu; wykazać związek pomiędzy unowocześnianiem przemysłu a działalnością ośrodków badawczych i uczelni wyższych. 	<ul style="list-style-type: none"> ukazać korzyści z podjęcia prac nad odnawialnymi źródłami energii i magazynowaniem energii w ośrodkach badawczych w Nadrenii Północnej-Westfalii; prognozować dalsze kierunki rozwoju zakładów przemysłowych w Nadrenii Północnej-Westfalii.
24. Walory turystyczne Litwy i Białorusi	<ul style="list-style-type: none"> wymienić przykłady atrakcji turystycznych Litwy i Białorusi podać nazwy stolic Litwy i Białorusi. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać krajobrazy Litwy i Białorusi, które stanowią walory turystyczne tych krajów; podać przykłady obiektów wpisanych na listę UNESCO znajdujących się na Litwie i Białorusi. 	<ul style="list-style-type: none"> zaprezentować atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi związane z polskim dziedzictwem kulturowym; wyjaśnić znaczenie Włna i Ostrej Bramy dla budowania i zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego na Litwie. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy wyróżniające środowisko geograficzne Litwy i Białorusi; zaplanować wycieczkę na Litwę i Białorus, uwzględniając atrakcje kulturowe i przyrodnicze. 	<ul style="list-style-type: none"> porównać stopień trudności organizacji wycieczki na Litwę i na Białorus, biorąc pod uwagę konieczność przekroczenia granicy UE; zachęcić do odwiedzenia Litwy i Białorusi, używając merytorycznych argumentów.
25. Atrakcje turystyczne Czech i Słowacji	<ul style="list-style-type: none"> opisać na podstawie mapy fizycznej Europy położenie i główne kraje geograficzne Czech i Słowacji; wyjaśnić, czym są atrakcje turystyczne; sklasyfikować atrakcje turystyczne na przyrodnicze i kulturowe. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić potrzeby i oczekiwania turystów; połączyć potrzeby i oczekiwania turystów z wybranymi atrakcjami turystycznymi Czech i Słowacji. 	<ul style="list-style-type: none"> przygotować listę atrakcji turystycznych Czech i Słowacji dla wybranych grup turystów (np. młodzieży, seniorów). 	<ul style="list-style-type: none"> opisać przyrodnicze i kulturowe atrakcje turystyczne Czech i Słowacji; uzasadnić konieczność ochrony walorów przyrodniczych, np. poprzez wpisanie na listę światowego dziedzictwa UNESCO. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić i wskazać na mapie zabytki Czech i Słowacji wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
26. Ukraina w czasach przemian	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie mapy opisać położenie Ukrainy względem Polski i innych państw; wymienić trzy trudności społeczne, gospodarcze i polityczne, z którymi Ukraina zmagają się w ostatnich latach. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić przykłady przemian politycznych i gospodarczych, jakie nastąpiły na Ukrainie po uzyskaniu niepodległości w 1991 r.; na podstawie wykresu porównać rozwój gospodarczy Polski i Ukrainy; podać przyczyny wyludnienia się Ukrainy. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić negatywny wpływ korupcji na rozwój gospodarczy krajów na przykładzie Ukrainy; opisać przebieg rewolucji ukraińskiej w 2013 r.; wskazać na mapie regiony Ukrainy, w których toczą się konflikty zbrojne. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić problemy relacji Ukrainy z Rosją; ocenić aneksję Krymu, biorąc pod uwagę jej uwarunkowania prawne i polityczne oraz wpływ na stabilność w Europie Środkowo-Wschodniej; ukazać złożoność sytuacji społecznej na Ukrainie w kontekście jej integracji z UE lub Rosją. 	<ul style="list-style-type: none"> zaproponować działania, których podjęcie poprawiłoby sytuację społeczną, gospodarczą i polityczną na Ukrainie; zaprezentować własne stanowisko na temat postawy, jaką powinna obrać Polska w relacjach z Ukrainą.
27. Rosja – od Bałtyku po Ocean Spokojny	<ul style="list-style-type: none"> wskazać i opisać na podstawie mapy fizycznej położenie Rosji; omówić rozmieszczenie głównych krain geograficznych Rosji; odczytać z mapy gospodarczej nazwy głównych surowców wydobywanych w Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać na podstawie klimatogramów klimat w różnych częściach Rosji; na podstawie mapy gospodarczej omówić rozmieszczenie surowców mineralnych Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać różnicowanie środowiska przyrodniczego Rosji; scharakteryzować gospodarkę Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pozytywny i negatywny wpływ warunków naturalnych na życie mieszkańców Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić, na przykładzie Rosji, że struktura importu i eksportu może świadczyć o poziomie rozwoju gospodarczego kraju.
28. Wzajemne relacje Polski i jej sąsiadów	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie i nazwać państwa sąsiadujące z Polską; podać przykłady działań realizowanych przez Polskę wspólnie z sąsiednimi krajami. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić konieczność utrzymywania dobrych stosunków z sąsiednimi krajami; wymienić przykłady trudnych wydarzeń z przeszłości, które mają wpływ na współczesne relacje Polski z sąsiednimi krajami. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować wzajemne relacje Polski z Rosją i Niemcami; opisać korzyści płynące ze współpracy Polski z sąsiednimi państwami – członkami NATO i UE; podać przykłady wpływu relacji Polski z sąsiednimi na życie ucznia szkoły podstawowej w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować wzajemne relacje Polski z Ukrainą, Litwą, Czechami i Słowacją; porównać relacje Polski z Niemcami i Rosją; opisać powiązania gospodarcze Polski z wybranymi sąsiadami. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić zmianę relacji polsko-niemieckich w okresie od drugiej Wojny Światowej do czasów współczesnych; zaproponować działania mające na celu zapobieganie mowie nienawiści i eskalacji napięć w relacjach Polski z Ukrainą i Rosją.
29. Podsumowanie działu					